

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.
A SZABADELVŰ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

SZERKESZTŐSÉGI IRODA:

Rózsater, Kardos-ház, 16. sz. alatt.

Ide intézendő a lap szellemi részét illető minden közlemény. Kéziratok a levelek vissza nem adtnak. Bérmentetlen levelek csak ismert kezektől fogadtnak el.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre 10 f. — Félévre 5 f. — Negyedévre 2 f. 50 kr. — Egy hóra 1 f.

HIRDETÉSI DÍJ:

Ot-hatásos poltör: egyenlő betűkért 5 kr. — Bőlgépi minden hirdetésért külön 20 kr. — Nyilatkozó 4 hatásos poltörért 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

Rózsater, Kardos-ház, 16. szám.

Ide küldendők az előfizetési pénzek, a kiadás körüli panaszok és elhirdetmények. Hirdetések felvételnek helyben Zichermann H. közvetítési irodájában is.

Van-e hazánknak, de különösen Debreczen városának szüksége reáliskolára?

Éreztek és érezzük még most is oly intőzetek hiányát, melyek a mellett, hogy egyes tudományos szakokra előkészítsenek, azon növendékeiket, kik az intézetnek csak alsóbb osztályait végzik el, a mindennapi életben szükséges ismeretekkel lássák el, így a leendő iparost, kereskedőt, gazdálkodót, de annyira elfoglaltak vagyunk, hogy nem látjuk át, hogy ily intézet — a reáliskola — már létezik, mely, ha nem nyújt is szakszerű ismereteket, mire külön felsőbb szaktanodák vannak, de minden esetre oly ismeretek birtokába juttatja növendékeit, melyeknél fogva — szakszerűen akarván magát kiképezni — a felső ipar, vagy kereskedelmi szaktanoda avagy gazdasági tanintézetet bizonyára nagyobb sikerrel fogja látogatni, mint a gymnasium ugyan annyi osztályt végzett növendéke. Ha pedig az illető csak egyszerű iparossá vagy gazdálkodóvá akar lenni, bátran veheti kezébe a kalapácsot vagy fűrész, vagy ekeszárát azon öntudatban, hogy a mindennapi gyakorlati életben szükséges ismereteket elsajátította. — Bátran merem állítani, hogy a reáliskola e tekintetben tökéletesen megfelel és a mostanában oly annyira dédelgetett polgári iskolát egészen feleslegessé teszi.

Hazánk lakosainak tulajdonképp részben gazdálkodó földműveléssel foglalkozik, minőlfogva az állam saját jól felfogott érdekében igyekszik lakóinak alkalmat nyújtani, hogy gazdálkodók letér a kor kívánalmainak megfelelőleg képezhessek magukat és az e tekintetben sokkal magasabb színvonalon álló külfölddel is versenybe szálljanak. Ezen célból hazánk különféle vidékein gazdasági tanintézeteket állít fel, így Debreczenben is, mely utóbbi fájdalom! a debreczeni túlságosan conservatív szemléletű lakosság részéről nem reszesül a vált pártolásban, a mennyiben a tanulók között alig van egy-két debreczeni illetőségű. Nagyon sajnos, hogy így van, mert mily nagy eredményt tudna Debreczen városa nemzeti-gazdasági tekintetben felmutatni, ha a hagyományos szokástól eltérve, szülötteinek egy részét nagyobb számban látogatná a gazdasági intézetet és azon elméleti ismeretek birtokába igyekeznék jutni, mely a termelést hatványozni képes volna.

Az intézetbe való felvételre megkívánatik valamely középtanoda 6 osztályának elvégzése.

A haladás korszakában élünk. Közlekedési eszközeink napról-napra emelkednek és

ezekkel párhuzamosan kereskedelmünk is. Ha ezelőtti elemi iskolát végzett egyenből jó kereskedő vált, mostan a leendő kereskedőnek a kornak megfelelő kiképzetése kell, de gondoskodni. Felállítottak kereskedelmi szaktanodák. Az ezen intézetekbe való felvételre szükséges valamely középtanoda 4 osztályának elvégzése.

Korunk a mai kor színvonalán álló iparoshoz is oly követelményekkel lép, melyek szerint valamely mesterség folytatására nem elegendő a nyers erő, hanem elméleti ismeretekre is van szükség, melyek megszerzéséhez céljából az állam ipariskolát állított már fel a fővárosban. Ezen intézetbe való felvételre megkívánatik a középtanoda 4 osztályáról szóló különösen a reál tárgyakról jó előmeneteltől tanuszkodó bizonyítvány.

A mondottakból kitűnik, hogy annak, ki akár a gazdaság, akár kereskedelem, avagy az ipar terén ki akarja magát képezni, a szakisola látogatása előtt a középiskola 4 vagy 6 osztályát el kell végeznie. Most az a kérdés, vajjon a gymnasium vagy a reáliskola nyújt-e több biztosítékot arra nézve, hogy valaki a nevezett három intézet valamelyikét több sikerrel látogathassa. Teljes meggyőződéssel és legjobb belátásom szerint állíthatom, hogy e tekintetben a reáliskolát illeti meg a vezér szerep, minthogy ez esetben a szó szoros értelmében vett reál tárgyakban való jártasság döntő. Mi bizonyíthatnánk fenesebben ez állítás helyes voltát, mint az tény, hogy a három intézet mindegyikében a reáliskolából került tanulók legjobbak.

Nem akarok annak fejtegetésébe bocsátkozni, vajjon a reáliskolát végzett növendékek előkészültségükkel a műegyetemen kívül a tudományegyetem egyes szakaira bocsáthatók volna-e vagy sem, mivel térünk nem engedni, soha e tekintetben is tényeket említhetnek fel, hogy t. i. Európa szerte, különösen pedig Németországban már megindult e tekintetben az üdvös mozgalom és remélhető a reáliskola győzelmével fog végződni. E helyütt ki akarom mutatni, vajjon a gymnasium vagy a reáliskola nyújt-e több gyakorlati ismereteket.

Beszéljenek hát a számok. Teljes gymnasiumban hetenként 97 órát fordítanak nyelvekre és pedig 63 órát latin és görög nyelvre (45 latin, 18 görög) és csak 34 órát magyar és német nyelvre (20 magyar, 14 német); teljes 8 osztályú reáliskolában hetenként 73 órát fordítanak nyelvekre és pedig 32 magyar, 22 német és 19 órát francia nyelvre, tehát a gymnasiumban az **anyanyelv**re szánt heti óra

12-vel kevesebb, mint a reáliskolában. Nem hiszem, hogy akadna oly elfoglalt ember, ki ennek dacára azt állíthatná rossz akarat nélkül — noha sokan ezen téves nézetbe vannak, — hogy a reáliskolát végzett a reáliskolában még az anyanyelvet is elhanyagolják. Bátran merem azt állítani, nem csak hogy el nem hanyagolják azt, sőt a reáliskola növendékei, mint azt már számtalanszor magam is tapasztaltam, e tekintetben sokkal többet tudnak, mint a gymnasium megfelelő osztályába járó tanulók. Ha a magyar nyelvi 12 órai többlet-hez meg a német nyelvi 8 órai többlet-hez és a francia nyelvi 19 órát számítjuk, kitűnik, hogy nyelvtanítás tekintetében, értelm az elő, azaz azon nyelveket, melyeknek minden ember hasznát veheti, a 8 osztályú reáliskolában heti 39 órával több fordítatik, mint a 8 osztályú gymnasiumban.

Eddig 8 osztályú közép tanodáról volt szó. Nézzük meg most, minő számokat nyertünk, ha a gymnasium vagy reáliskola csak 4 alsó osztályt vesszük tekintetbe. A gymnasium 4 első osztályában hetenként 43 órát fordítanak nyelvekre, 25 órát latinra, csak 12 órát magyarra és 6 órát németre, azaz a magyar és német nyelvre együtt 7 órával kevesebbet, mint a többiségnek nem szükséges latin nyelvre. A reáliskola 4 első osztályában a nyelvek tanítására fordított heti órák száma ugyan hárommal kevesebb, mint a gymnasiumban, tehát 40, ugyanaz magyar 18, tehát 6-tal több, német 13 tehát 7-tel több, mint a gymnasiumban, melyhez még 9 francia nyelvi órájárul. Szóval, a gymnasium 4 első osztályában ugyan 3 órával többet fordítanak nyelvek tanítására, de tény — csak 18 órát elő nyelvekre, melyek bírása minden kire nézve kiszámíthatatlan előnnyel jár, míg a reáliskola 4 első osztályában elő nyelvekre heti 40 óra fordítatik.

Ezek után van-e valaki, ki nyelv tanítás tekintetében a reáliskolának a gyakorlati mindennapi életre való képesítését illetően a gymnasium feletti fölényt kétségbe vonható? Nem hiszem, hogy akadna valaki, ki a klasszikus nyelvek mívelési képességét a szó teljes értelmében véve a még gyermekkorban levő oly ifjakra nézve is hangoztassa, kik már előre tudva, hogy a latin nyelvnek az életben hasznát nem veszik, és ennél fogva irtóztva attól, csak is azért tanulnak abból annyit, hogy végezhessek egy néhány osztályt, mie-

lött iparosokká lesznek vagy más gyakorlati pályára lépnek.

Vegyük most már a reál tárgyakat azaz az on tárgyakat, melyek ismereténél hiánya nem csak érezhető, de meg is bosszulja magát a mindennapi életben. Ezen tárgyak számtan, mértan, természetrajz, természettan, vegytan, és rajz. 8 osztályú gymnasiumban e tárgyakra hetenként 62 órát, 8 osztályú reáliskolában pedig 111 órát fordítanak, tehát 49 órával többet, mint a gymnasiumban; a gym. negy első osztályában hetenként 31, a reáliskola azon osztályában pedig 48 órát, tehát 17 órával többet, mint a gymnasiumban.

Van-e valaki, ki a kor szellemével haladni akarván, ezen ismeretekben kisebb-nagyobb mértékben való jártasság szükséges voltát nem érezné?

Nagyon elfoglaltnak kellene azt tartanom, ki dacára annak, hogy a reáliskolában az épen említett, a gyakorlati életben lépten-nyomon csaknem nélkülözhetetlen tárgyakra 49 órával több fordítatik, mint a gymnasiumban, utóbbi intézet mellett szólna fel és a reáliskolát „delendam esse”-nek vallana az esetben is, ha nem kiválóan oly tudományos pályára való előkészítésről van szó, hol a latin nyelv okvetlenül szükséges.

Legkevesebb eltérés van a két intézet földrajzi és történelmi tantárgyai közt. A gymnasiumban a földrajz csak a negy első osztályban heti 11 órában, míg a reáliskola minden osztályában heti 2 órában, tehát összesen 16 órában adatik elő. E szerint az óratöbblet a reáliskolában 5.

A történelem a gymnasiumban heti 15, a reáliskolában pedig heti 21 órában tanítatik, óratöbblet tehát 6.

A középtanoda csak négy első osztályt tekintve, a gymnasiumban a földrajz és történelem heti 14, a reáliskolában heti 17 órával szerepel, tehát a reáliskolában 3 óratöbblet mutatkozik.

Keves tehát az eltérés, de van egy nagy fogyatkozása a gymnasium tantervének. Minden iskolának főfeladata a hazaszeretetet ápolni. A tanulók már zsenge korukban tanulják megérteni koszoszra költőnk eme szavait:

„Hazádnak rendületlenül
Légy híve oh magyar;
Bölcsöd s majdan sírod is,
Mely ápol s eltakar.
A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely;
Aldjon vagy verjen sors keze:
Itt éljed, halnod kell!”

„A nyilánosság terén min-

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

Az éghajlat változóságáról.

Hunfalvi Jánosról. Előadott a természet a magyar orvosok és természetvizsgálók XXII-ik vándorgyűlésének természettudományi osztályülésén 1892. August 24. kén

(Folytatás.)

A viharjelzés, vagyis figyelmeztetés közeledő viharra, főleg a következő két tetelen, vagyis törvényen alapszik. Egyik így szól: a levegő a legkisebb légnyomású hely felé nem egyenes irányban áramlik, hanem karikában ömlik feléje, megpedig az északi felgömbön az órvény a nap járásával megegyezőleg, tehát az óramutató járásával ellenkezőleg. Ha úgy állunk, hogy arcunk a legkisebb légnyomású hely, vagyis a legnagyobb barometri depressio helye felé van fordítva, akkor balkezünk felől fúj a szél. Ezt Buys-Ballot fejtette ki legalaposabban s ezért az ő törvényének nevezik.

E törvény szerint következtetést vonhatunk arra, hogy micsoda irányban fog fújni a szél a legközelebbi időben, ha t. i. a légnyomás egyszerű eloszlását nagyobb területen ismerjük. A második alaptétel nyomán pedig a bekövetkezendő szél sebességét, vagyis erejét gyaníthatjuk. Ez így szól: valamely helynek barometri állása magában véve semmi következtetést nem enged valamely viharra. Csak a különbségekből, melyeket több helyen a légnyomásra nézve egy időben tapasztalunk, vonhatunk következtetést a szél erejére, tekintettel az illető helyek egymástól való távolságára. Minél nagyobb a barometri állásban való különbség, annál erősebb a szél. Ha a két helynek egymástól való távolságát, kilométerekben fejezve, a milliméterekben kifejezett barometri különbséggel felosztjuk, akkor megkapjuk azt, mit barometri hajlásnak, vagyis

gradiensnek neveznek s ez szolgál a várható szél erejének mértékül.)

Scott a brit meteorológiai intézet igazgatója, továbbá Mohn a norvégiai meteorológiai intézet igazgatója és mások kimutatták, hogy a két említett alaptételnek csakugyan van gyakorlati érvénye. Mohn úgy találta, hogy a szél ereje a barometri hajlás közötti átlag véve a következő viszony tapasztalható. (A barometri hajlásra, vagyis gradiensre vonatkozó számok azt jelentik, hogy egy milliméternyi légnyomás különbség hány kilométernyi távolságra esik.)

A szél ereje:	örök	vihar	igen erős szél
Barometri hajlás:	17-nél kisebb	17-23	23-24

A szél ereje:	erős	középs.	gyenge
Barometri hajlás:	34-50	50-100	100-nál több

Kénytelen vagyok tehát azokhoz csatlakozni, kik a viharjelzéseket nem tartják komédiának s e tekintetben Brassai okoskodását el nem fogadhatom. A hajósok igen hasznát veszik a meteorológok fáradozásainak.

De kérdés, mit használhatnak az időjelzések a szárazföldön lakóknak, földművelő gazdáknak?

Franciaországban 1876-ban tervezték az időjelzést a mező gazdaság érdekében, még pedig szintén Le Verrier indítványa és javaslata alapján. A mező gazdaság érdekében életbe léptetendő időjárási figyelmeztetés — mondja Le Verrier — ma ugyanolyan bizonytalan tapogatózás, ugyanolyan nehézségekkel küzdődik, mint 1858-ban a hajózás érdekében megindított viharjelzés. De a nehézségektől nem riadjunk vissza... ezek lassankint csökkenni fognak s eljön majd az idő, mikor a mező gazdaság az időjelzéseknek ugyanazt a hasznát fogja venni, mint a hajózás már most is veszi. Le Verrier azután fölemlíti a főm-

*) L. Buys-Ballot: Das Aeroklinoskop, Zeitschrift für Meteorologie III. Band; Hann: Bericht über die Fortschritte der geographischen Meteorologie, Geographisches Jahrbuch, IV. Band, IV. 1872.

zanatokat, melyeket tekintetbe kell venni; azt javasolja, hogy az egyes megyékben meteorológiai bizottságot állítsanak fel, melyeknek feladata volna az eső beállítás, mennyiségét és elterjedését számba venni az éghajlorkura, a jégesőre vonatkozó adatokat összegyűjteni, továbbá megvizsgálni, használna-e igazán a füstölés a tavaszi fagyok ellen, micsoda befolyásuk van az erdőnek, a hegyeknek, a folyó és állóvizeknek stb.

A legközelebbi állapotok sem egyenként, sem együttvéve nem változnak oly gyorsan, s minden megelőző ok nélkül, hogy annak, a ki a jövő órákra vagy jövő napra nézve a várható változást jelezni akarja, 500 vagy éppen 21 millió eset közül kellene válogatnia, mint Brassai állítja. Ha tehát az időjelzés mostani rendszere még hiányos és tökéletlen, azért nem kell még lemondani a reményről, hogy idő múltával az is tökéletesedni fog. Bármily szélsőesnek látszik is az idő és időjárás, lassankint mégis sikerülni fog egyes pillanatokkat tettnünk titkos műhelybe.

Minden tudomány a gyakorlati életnek is akar használni, tehát a meteorológia sem mondhat le ebből törekvéseiről, hogy a gyakorlati életnek is nyújtson tájékozást és okulást az időre, és időjárásra nézve.

II.
A föld éghajlati viszonyai első sorban a világterben való állásától, vagyis azon helyzettől függnek, melyet a föld a világterben s különösen a fényt és meleget árasztó nap irányában elfoglal. Ezen állásból és helyzetből erednek az úgynevezett koszmikus feltételek, melyek a föld éghajlatára mint főtenyező hatnak. Ide tartozik a föld keringési pályájának nagysága és alakja, tengelyének állása, a napon való különböző folyamatok, a hold és a bolygók hatása.

E koszmikus feltételek nem állandók, hanem bizonyos időszakos változásokat szenvednek.

A föld keringési pályája ellipszis, de alakja nem állandó. Mindenek előtt meg kell említenem, hogy a pálya excentricitása felváltva nagyobbodik és kisebbedik, az egész változása ugyan nem igen nagy, mégis érezhető befolyást gyakorol a meleg eloszlására a két felgömbön. Most az excentricitás körülbelül 333,500 mföld tesz, tehát a földnek a naptól való legkisebb és legnagyobb távolsága között a különbség 667,000 mföld. Mintegy 30 ezer év előtt az excentricitás 1,550,000 mföld tett s így a föld az egyik évszakra 3,110,000 mfölddel esett közelebb a naphoz, mint az ellenkező évszakban. Mostanában az excentricitás fogy, azaz a pálya mindinkább a kör alakjához közeledik; körülbelül 18,000 esztendő múlva az excentricitás a minimumát fogja elérni, azután megint növekedni fog körülbelül 50,000 évig a mikor a maximumát fogja elérni.

A föld tengelyének hajlása a földpálya síkjára sem változatlan, az most kerek számmal 67 foknyi szögletet képez s évenként fogy, még pedig 47 századrésznél másodikperccel, tehát száz év alatt 47 egész másodperccel. Az egész változás a tengely hajlásában 6 fokot tesz. — A földpálya nagy tengelye, az apsisvonal is megváltoztatja állását, t. i. nyugatról keletre mozog s évenként 11, másodperccel halad. Végül azon pontok, melyeken a világ egyenlítő és földpálya egymást szegik, vagyis a tavaszi és őszi pontok szintén mozogni látszanak, még pedig visszán, azaz kelet felé nyugatra évenként 50, másodperccel haladnak, úgy hogy 25,800 esztendő alatt az egész pályán köröskörül járnak. A tavaszpont ezelőtt 2300 esztendővel a kosjeggyel esett össze, most pedig már a Halak jegyhez közeledik. Mivelhogy a földpálya nagy tengelye nyugatról keletre halad évenként 11, másodperccel, a tavasz- és őszi pontok pedig épen ellenkező irányban 10, másodperccel mozognak, azért az apsisvonal azon végpontja, melyet perihel-

nem tagadja meg azon méltányos elismerést, hogy a mostani gyűlésünk is hasznos szolgálót tett a tudomány s általa fölöttébb ágaiban. Fogadják a központi választmány elnöke, hivatalnokai és minden tagjai a nagy gyűlés szünete alatt virrasztó és előkészítő munkálkodásukért; fogadják a szakosztályok elnökei, tagjai, a nagygyűlés alelnökei, titkárai, fogadják főleg, mint kiknek az oroszlanrész jutott, az értekezők ügyességétökért és buzg. közreműködésükért az én, és a tudomány iránt érdeklődők legmelegebb köszönetét.

De mindezeknek mintegy koronája a nagy gyűlés, az adja meg a társulat fennállhatóságának, gyarapodásának eszközeit, — nem mulasztatható tehát el, hogy a nagygyűlés irányában is összesen és egyenként buzgó részvételükért és a tudomány irányában kifejtett érdeklődésükért köszönetet ne mondjak.

Eljen az érdeklődő és érdekeltség keltő nagy közönség, eljenek minden szépért, jóért lelkesülő és lelkesítő hölgyeink! Adjón isten sok ily lelkes honleányokat hazánknak, nemzetségünknek, akkor élni, virágozni fog, — eljen és virágozzék is a haza, mind az idők végeig! S most már — mert a válság percét vissza nem tarthatjuk — hadd jöjjön a nehéz perc, de vigyük el magunkkal Kőlcsey által kimutatott két geniussát eltűnt költő határának — a reményt és emlékeztet, hogy az emlékeztet virasszon velünk a válság, egymástól távolított sőt a hosszas éjjelében, a remény pedig biztasson a viszontlátkozás még megérhető örömeivel! Istén önökkel uraim! Eljenek és munkálkodjanak még soká a tudomány, a műveltség érdekében.

Hosszan tartó eljénés követte, a különben is tetszenysínylvanításokkal többször megszakított beszédet.

Ezután Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester ur mozgalmainak és fáradságát, buzgó vezetője emelkedett fel, s a következő bucsu szavakat intézte városunk kedves vendégeihez:

Mélyen tisztelt nagygyűlés! Ezen zárulás alkalmával a magyar orvosok és természetvizsgálók mélyen tisztelt tagjai iránti tiszteletünknek fogva indítva ezermagamat a városi hatóság és közönség nevében még egyszer őszinte köszönetet mondani, hogy a XXII-ik nagygyűlés helyén városunkat választani, itten szép számban megjelenni, majd a tudomány színvonalán álló értekezéseket tartani, egyszersmind nekünk alkalmat szolgáltatni méltóztattak, hogy közüök többeket, kiket csak közhasznú műveikből, tevékenységükről ismertünk, kiket személyesen is ismerni óhajtottunk, megismerni szerencsések lehettünk.

Az eddigi vándorgyűlések elsmert kedvező eredményei s az itten tapasztaltak után — bármit mondjanak nemely ellenveleményük — mi azon határozott meggyőződésben vagyunk, hogy a magyar orvosok és természetvizsgálók vándor gyűlései, magyar nemzeti érdekekből, felelté kívánatosok. ssükdésesek.

Engedjék meg azért, hogy ha hazafüli érzelemről vezéreltetve, tiszteletteljesen kérjük önöket, hogy nem lankadva, hanem még inkább lelkesedve, tudós szakferőink még inkább tömörülve, folytassák kitűzött nemcs czejukhoz képest, edes hazánk különböző részeben tartandó időszak vándorgyűléseiket elsmert hasznos tevékenységüket.

Es most a válság perceiben fogadják még egyszer kedves vendégeink szívből erődő üdvözlésüknek, tiszteletüknek s szerencsekívánatuknak kifejezését.

Felejtethetetlen lesz előttünk azon rövid időszak, mely alatt szerencsések voltunk kedves társaságukkal élvezn.

Legyen jó emlékképe vése városunk addig is, míg ismét kebelében fogja — és hiszem, hogy másodízben még előzőkenyebben — tisztelhetni a magyar orvosok és természetvizsgálók mélyen tisztelt tagjait.

Isten önökkel! E szép szavak is zajos hatást keltettek s végül Montedegói Albert Ferencz hosszú, de minden ízében sikerült beszédet mondott, melyben az itt időző orvosok és természetvizsgálók nevében hálás köszönetet szavaz a nemcs város intézőinek és lelkes közönségének, a gyűlés elnökének, titkárnak, az itt levő hallgatóknak s különösen a szépneműnek.

A beszédet élénk taps és eljénés zárta be, a mely után a gyűlés véget ért.

Midőn tehát a magyar orvosok és természetvizsgálók itteni vándorgyűlésezei is lezajlottak s azokról szóló referádnak habar hézagosan is befejeztük, végezetül nekünk is lenne egy pár szavunk, ugye a nagygyűlésen az elnök és polgármester által elmondott szép beszédekben mindaz bennfoglaltatik, mit elmondani esetleg a mi feladatunk is lehetne.

Elmondattak azok és pedig a legilletékesebbek által.

Csak bucsuzóra maradt pár szavunk. — Vezesse a gondviselés továbbra is hazánk tudományos művelődését célul kitűzött vándorgyűléseket, boldogságban és szerencsében utajikon és koronázza áldásos működésüket mindenha a legteljesebb siker.

Napi hírek.

— A fumei kirándulásban nemcsak Debrecenből de a vidékről is sokan vesznek részt; azon helyszínen vagyunk, hogy az eddig befizetett egyének névsorát közölhetjük, melyről láthatni, hogy az érdekes körutazásban milyen szép társaság veszen részt. A kirándulók névsora következő: Simonffy Imre polgármester, György Elek, Vecsey Zoltán, Hegedűs István ügyvéd, Huber József, Stahl Ede, Stahl Géza, Turmestein György, Tur-

stein Gabriella, (Székelyhid) Haraagi Bálint, Mayer Ferencz, Mayer Ferencz, özv. Veres Lászlóné, Szilágyi József iparos, ifj. Barcsay Miklós, Barcsay Miklós, ifj. Fodor István, Rott Gusztáv (Turkeve) Mészáros Gyula akad. tanár (Selmeczbánya) özv. Várady István, ifj. Várady István, Habókay József, Karas Imre (B. Új-falu) Kovács János, Kovács Jánosné, Jambor Mihály orvos, Jambor Mihályné (Sámsom) Liptai Gábor, Kovács Gábor, Rácz Mihály főjegyző (N. Vár) Karakas Dániel (B. Új-falu) Lestyán Adorján (Székelyhid) Balogh Károly (Zilah) Kövér Sándor (N. Vár) Bogdán Andor (N. Vár) Bartók Imre, Bartók Imréné, Lőrincsák László, Deutsch Albert, Serli Ede, Magyar Miklós, Kohn Mór, Kohn Mórné, Szedlák József, Dr. Lieszkovszky Károly (Turkeve) Keszler Jakab, Kuczik Gábor, Hollender Gyula, Hollender Gyuláné, Möriz Bertalan, Hollender Dezső, Hollender Dezsőné, Krensz Márton, Gaál Teréz k. a. Kaffka Erzsébet, Dusóitzky Pálné, Weidner Gusztáv, Varga Lajos, s. Jekesz, Kovács Lajos (Földes) Berger József, Kuty Béla (Erke-ser) ifj. Payer József, Jakabfy Lipót, Csányi István (Eled) Sütő József, Kenéz Béla (Turkeve) Klein Gyula, Herczegh János aljegyző (N. Vár) Dery János, László Ármán, Keledy József (N. Vár) Frohner Géza, Vági Miksa Polak Ignác, Heringh Sándor, Adorján Gyula (N. Vár) Antal Anna k. a. Papler Ferencz, Simay Tódorné, Heckel Károly (Miskolc) Csibát Károly, Kiss Lajos (Turkeve) Borsányi Viktor, János Sándor ügyvéd, Forgách Károly, Pető András, Kálmánchelyi Bertalan, Erdődy Sándor (Uj-felhő) Dusa István, Schwarcz Jakab, Kunyhosi János, Weisz Emil, Barczy László, Középpessy Gyula (N. Vár) özv. Bernáth Vinczéné, Sárny Bertalan, Sárny Józsefné, Sára Józsefné, Sárny József Kolda Károly, Hőgyes Károly (Szoboszló) Janky Antal, Janky Antalné (N. Vár) Szabó Józsefné, Szabó József, Szabó Ágnes k. a. (Székelyhid) Kaffka Soma, Szikszay Gyula, Szikszay Gyuláné, Czeglady Gyula, Zathureczky Gyula (Eled) Zilahy Gábor, Günsberger Bernát, Pöltner Hermin k. a. (N. Vár) Weninger Henrikné, Kopeck József, Helmer Antal, dr. Palay Miklós, Palay Gizella, Varga Károlyné, Varga Gabriella, Varga Vilma k. a. Fényes Endre (Székelyhid) Baliny Anna Wiltman Teréz, (N. Vár) (Folyt. köv.) Végül felhívattak mindazok, kik a kirándulásban való részvételre neveiket beírták és részben beíratkoztak, hogy a viteldiját mielőbb, beizetni sziveskedjenek.

— **Lövészt.** Tegnap előtt és tegnap a legkedvezőbb idő és a lövészek nagymérvű részvétele mellett folyt le a helybeli lövész-társulat díszlövésze: a szatmári és az egri lövészegyletek is egy-egy tag által képviselve voltak. A két nap alatt 3843 lövés tetetett, oly szám, mely itt eddig egy lövészet alkalmával sem közelített meg. A legmelyebb lövésért díjat nyertek 1. Jóna Sámuel 18 foku szegél 50 frankot, 2. Szilágyi Sámuel 65 foku négyessel 30 frankot, 3. Barcsay Miklós 69 foku négyessel 20 frankot, 4. Nagy Dániel honvédtiszt 92 foku négyessel 10 frankot, 5. Fodor József 112 foku négyessel 4 fto, 6. Jóna Dániel 132 foku négyessel 3 fto, 7. id. Payer József 134 foku négyessel 2 fto, 8. Budaházy Miklós 156 foku négyessel 1 fto 50 kr., 9. Weszter István 160 foku négyessel 1 fto, 10. Veréb Lajos 162 foku négyessel 1 fto. — 20 lövésben legtöbb körért: 1. Fodor József 22 körrel 50 frankot, 2. id. Payer József 21 1/2 körrel 30 frankot, 3. Jóna Sámuel 20 körrel 20 frankot, 4. Weszter István 20 körrel 10 frankot, 5. Szilágyi Sámuel 20 körrel 4 fto, 6. ifj. Barcsay Miklós 20 körrel 3 fto, 7. Budaházy Miklós 18 1/2 körrel 2 fto, 8. Dr. Bruttmann 17 1/2 körrel 1 fto 50 kr., 9. Kovács Gyula 16 1/2 körrel 1 fto, 10. Krajzell Oszkár 15 1/2 körrel 1 fto. Ezenkívül 15 1/2 kör volt még Hegedűs Istvánnak és Fehér Imrénnek, az egyenlő körmenyiséggel közül közt sorshuzás döntött. Gróf Csáky Kálmán három arany díjat az általánosan tett legtöbb körre Jóna Sámuel nyerte, ki a két napon 288 kört csinált. A díjak díszes és kecsesítő foglaltványaikkal fel hékori osztattak ki. A társas ebédben mintegy 70-en vettek részt s azt Simonffy Imre polgármester ur jelenlétével szerencseltet: az ebéd — melyért a vendéglős Poppé Béla a dícséretet megérdemli, — kitűnő kedves hangulat mellett ment végbe; csakhamar megkezdődött a dicitózás, először Szőgyényi István első főlövész mester ellette a társulatot; Hódgyula ügyvéd gróf Csáky Kálmánért ki a lövészek buzgalma egy szép díj kitűzésével emelte, — ártette poharat; gr. Vay Dániel az első főlövész mestert, utána a szépnem jelenlő képviselőjét, végül a polgármestert; Jóna Dániel mindkét főlövész mestert ellette. Szakfő bátyánk pedig a társulat tiszteletbeli örökös főlövész mesterére József főherczeg ő fenségére mondott toasztot, vagy legalább ő reá akart mondani, eltévedtén azonban anynyiban a dolgot, hogy ő felségét a királyt tartotta örökös elsőfőlövész mesternek. Végül Simonffy Imre polgármester ellette a társulatnak régi gárdáját, mely beszédnek a negyvenes évekre és Szakfő bátyánk tiszteletet gerjesztő korára vonatkozó része több nevezetel egy kis polemikára szolgáltatott okot, melylyel azonban ujjolag constátáltatt, hogy korunkban is vannak még mathusálemek.

— **Lajos napja** alkalmából a király vendéglőjében összegyűlt társaságból Dr. Bódogh Albert és Dr. Faludy Géza urak mint a magyar orvosok és természetvizsgálók tagjai Kossuth Lajoshoz nevenapja alkalmából üdvözlő táviratot intéztek.

— **Tanügy.** Figyelmeztetjük lapunk t. olvasóit, hogy a városi főreáliskolában holnap azaz f. hó 29-én kezdnek meg. — A tandíj egész évre 12 fto. ezen kívül az újonnan jött tanulók beírási díj fejében — egyszer minden-

korra — 2 fto-t fizetnek. Ezuttal felemlítjük, hogy a mostan bekövetkező tanévben a reáliskola növendékei énektanításban is részesülni fognak, melyért külön díj nem jár.

— **A ref. egyház leánynevelő intézetében,** az 1882/3-ik iskolai évre a beíratások úgy az eddig is fennállott I—VIII. osztályba, valamint a most megnyitandó női kézimunka osztályba, a hol a felnőtt leányok különféle női kézimunkákból, fehérműek, felsőruhák szabásából s varrásából nyernek oktatást, f. hó 29-től a nevelő intézetben — czepléduca 2569. szám — az igazgatónál naponként délelőtt 9 órától 12-ig, délután 3-tól 5-ig eszközölhetők — Az igazgatóság.

— **Eljegyzés.** Leitner Sándor helybeli ifjú a „Tisza“ biztosító intézet hivatalnokai eljegyezte Friedenstein Róza kisasszonyt B. Csabáról.

— **Nyilatkozat.** A „Budapesti Hirlap“ tegnapi számában az állittatik, mintha a Bogyó-féle 50 aranyos bohózat pálya zaton legjobbnak talált „Furcsa paraszto k“ pályaművet „hirszerint“ én irtam volna. E birrel szemben kötelességemnek tartom minden további kombináció kikérelése végett kijelenteni, hogy a fenti művet nem én irtam, s egyáltalán ezen a pályázaton részt nem vettem. Karczag Vilmos.

— **A fumei kirándulók** mint Simonffy Imre polgármester urat Fiuméből értesítik nagy kitüntetéssel szándékoznak fogadni Lesztiszteleltükre népünnepe, kirándulás, bál stb. — Lapunkat a kirándulásról Karczag Vilmos munkatársunk fogja értesíteni, ki Fiuméből Triesztbe is átrándul a kiállítás megtekintésére, onnan pedig Olaszországba megy.

— **A Fröbel gyermekkert javára** rendezett műkedvelői előadás bruttó jövedelme 567 fto 70 kr. Felülfizetés Huber József 50 kr. N. N. 40 ur. 3 darab szinlap 30 kr. összesen 568 fto 90 kr. Rochlitz Arthur a Fröbel gyermekkert pénztárnoka.

— **Értesítés.** A rom. cath. elemi népis-kolákban az 1882/83-iki tanév szeptember 1-én napján ünnepélyes isteni tisztelettel veszi kezdetét. A beíratások augusztus utolsó és szeptember három első napján eszközölhetnek, — a rendes tanítások pedig 4-én kezdenek meg. — A igazgatóság.

— **Iskolai értesítés.** A helybeli r. k. al-gymnasiumban a beíratások f. hó 29., 30. és 31-én reggel 8—11 óráig, d. u. 2—4-ig tartanak. Ugyanezen napokban fognak megtartatni a főlveteli, pót és magánvizsgálatok. Szeptember 1-én reggel 8 órakor ünnepélyes „Veni Sancte“; 2-án kezdődnek az előadások. Az igazgatóság.

— **Nyílt köszönet.** Elmulaszthatlan kötelességünknek tartjuk, meleg köszönetünket kifejezni mindazon hölgyek és uraknak, kik a Fröbel-gyermekkert javára rendezett műkedvelő előadásban közreműködtek és kiknek szíves részvétele által lehetett elérni a szép anyagi és erkölcsi sikert, mit az egylet aratott, a melylyel büszkélkedhet. Fogadják Gondy Károly ur is köszönetünket szíves fáradozásáért, ugy-szintén Vég Gyula ur, kinek a magyar tableaux létrejöttében nem csekély része volt. — Tisztelettel — a rendezőség.

— **A pallagi földmies iskola** megtekintése czéljából rendezett s aug. 25-én végbe ment kirándulás kellemesen lepte meg a nagygyűlés tagjait. Az idő is kedvezett, az ut is jó volt a különben is kellemes nagyerdőn keresztül. Visszatérve a vendégek, megállottak a nagyerdőn s az ottani kedélyes vacsora után egy kis tánczszal is emlékeztetéssé tettek magukra néve az estét.

— **A nagyerdei gözfürdő** kazántisztítás miatt pár napig zárva maradt.

— **Tanuló főlvetetik,** Kovács Gyula vas-kereskedésében.

— **A phylloxera-vész,** mely Szalacs felől az alsó Ermelleket most már nagyon komolyan fenyegeti, átalános rettegést idézett elő szőlő-birtokosaink körében. Ennek hatása alatt már is érkezett be a phyll. biztoshoz egy újabb bejelentés egyik közeli község szőlőjében észlelt gyanus foltokról. A vizsgálat megejtése előtt nem huzzuk meg a vészharangot s ez utóbbi bejelentésről majd csak később szólnunk, ezuttal csak azt említve meg, hogy a szőlő-birtokosok a saját érdekökben igen helyesen teszik, ha minden oly körülmény, mely gyanura ad okot, rögtön bejelentenek. Reméljük egyébként, hogy a kirendelendő szakközeg a napokban megérkezik s szigorú intézkedéseket léptet életbe a szalaci szőlők elzárólása érdekében.

— **Lapunk kiadó hivatala** szívesen elvállalja a trieszti kiállítási sorsjegyek megszerzését t. olvasói számára. Egy sorsjegy ára 50 kr és megrendeléseknél 5 kr postebélyeg-költségekre melléklendő.

Legujabb.

A „Debreczeni Ellenőr“ eredeti táviratai.

Budapest, aug. 27. (Érk. d. u. 2. ó.) Orczy három tegnap átvette a honvédelmi miniszterium vezetését. Fehérváry nevében. A miniszter aztán fogadta az itt állomásozó, honvédtiszteket.

Alexandria, aug. 27. (Érk. d. u. 3. ó.) A kabinet Sherif elnökle alatt megalakult. Belügyér Ri az hadügyér Luiti.

Konstantinápoly, aug. 27. (Érk. d. u. 3. ó.) Said tudatta Dufferinnel hogy török miniszter-

tanács elhatározta az Arabi elleni kiváltvány bibocsátását és a katona szerződésnek angol javaslat szerint elfogadását.

Vasuti személyvonatok menetrende.

Idulda

Budapestre, Cseplédu Nagyváradra:

délelőtt 11 óra 57 perczkor.

este 9 „ „

Nyiregyhádra, Miskolcra,

reggel 7 óra 57 „

d. u. 3 „ 39 perczkor.

Szathmárra, Kirdlyháza:

reggel 4 óra 15 perczkor

délután 3 „ 49 „

Erkezés:

Budapestről, Nagyváradról

reggel 3 óra 45 perczkor.

d. u. 3 „ 19 „

Miskolcáról, Nyiregyhádról:

d. u. 11 „ 42 perczkor.

este 8 „ 07 perczkor.

Szathmárról, Kirdlyhádról:

délben 11 óra 27 perczkor

este 8 „ 30 „

Felöl szerkesztő és kiadó lap tulajdonos

Vértesi Arnold.

Főmunkatárs: Karczag Vilmos.

Nyílt-tér.

1882/1883

Hirdetés a polgári failletmény tárgyában.

A mult 1881 évről járuló polgári failletmény eddig bent maradt fele, — illetőleg egészrészenek az adókönyvecske felmutatásával a házi pénztári hivatalnál ölenként 9 fto váltási díj lefizetése mellett ki váltásának a' jövő szept. hó 2-ik napjától folyó évi oct. hó 15-éig, — a' belső raktárakból való elszállításra pedig, ugyancsak folyó évi nov. hó 15-ik napjáig terjedő zárt határ idő tüzetvén ki: — erről az illetményes lakosság, oly hozzá adással értesítettik, hogy ezen zárt határidő megmen tartásával, kiváltási és elszállítási jogosultságát elveszti, — azonban saját elhatározására hagyatí fel: hogy a' kiváltást akár epreskert melletti guti, — akár a vasuti indóház melletti halápi belső raktárba 3 év óta belőgerezett, s jólkiszáradt készleiből eszközölheti, de az elszállításánál a sorrend szerint következő öllel vagy ölekkel minden válogatás nélkül, mindenki megelégedni tartozik.

Kelt Debreczen augusztus 22-én tartott ülésből

A városi tanács.

Táncz-tanítás.

Van szerencsem a helybeli és vidéki n. é. közönség becses tudására hozni, miszerint f. évi szeptember hó 4-én a helybeli leány növeldékben táncz tanítástomat megkezdtem. A midőn erről a n. é. közönséget értesítem bátorodom magamat nagybecsű pártfogásába ajánlani. Előző évekről ismert alapos tanítasom és solid banasmód minden további ajánlatot feleslegessé tesz.

Beíratások elfogadtatnak az intézetek tulajdonosai által is, és lakasomon czepléduca 22. sz. Bészler házban.

A n. é. közönség kegyes pártfogását kerve,

Debreczen, 1882. aug. hó.

Teljes tisztelettel

Alföldy Károly,

táncz-tanító.

**Ide interes
e levele**

(z.
avatkoz

A
nat fej
tárgyat
felhaszn
kormán
ségének
reformá
kus, av
mátus
nak m

Magyar kir. államvasutak.
Első cs. kir. szab. Dunagőzha-
józási társulat.